

Workshop Fysieke omgeving en beleefplekken volgens de Brein- Omgeving Methode (BOM) bij Pieter Foreest, locatie De Terwebloem te Poeldijk

Wolfheze, 17 april 2023

Beste lezer,

Na aanmoediging van veel collega's, in het bijzonder Karin de Smit en Ignar Rip, evenals een paar zorgmanagers, heb ik besloten om af en toe blogs te schrijven over mijn kennis en ervaringen. Wees gerust, ik zal niet dagelijks iets posten.

Een paar maanden terug vroeg het management van Pieter Foreest, locatie De Terwebloem in Poeldijk, mij om een workshop te geven. Het onderwerp was het bieden van leven in vrijheid, omgaan met mensen met dementie en het creëren van de juiste zorgomgeving.

Dinsdag 11 maart was het dan zover en ik kan zeggen dat het een geweldige dag was!

Omstreeks 07.30 uur werd ik verwelkomd door manager Silvia Kortekaas bij de lesruimte van Terwebloem. Zij was al druk bezig met het opstellen van de tafels en stoelen. Terwijl zij daarmee bezig was, begon ik het lokaal op te vrolijken met sfeerverlichting, muziek en lekkernijen uit oma's nostalgische blikjes, zoals chocolaatjes en snoepgoed.

Rond 08.15 uur kreeg ik een rondleiding door het verpleeghuis en ik was erg onder de indruk van hoe het huis is ingericht. Er is hier veel aandacht besteed aan een gunstige (fysieke) omgeving voor ouderen met dementie, zoals bijvoorbeeld de huiskamers die volgens het 'boekje' van Dr. van der Plaats (Anneke) zijn ingericht. Dit is precies hoe ik het ook zou adviseren en daar word ik blij van.

Tijdens mijn rondleiding kreeg ik ook de lange gangen te zien. De instelling vroeg mij om advies over hoe deze omgeving zo gunstig mogelijk aangepast kan worden, zodat bewoners met dementie zich vrij kunnen bewegen door het huis en de tuin, zonder het gevoel te hebben opgesloten te zijn.

Ik heb in het verleden veel positieve ervaringen opgedaan met het inrichten van interactieve beleefplekken en beweeggebieden in verpleeghuizen.

Beleefplekken en beweeggebieden zijn plekken waar vooral wat te beleven valt. Het creëren van een passende beleefplekken en beweeggebieden is echt mijn expertise. Ruim 25 jaar geleden heb ik mijn eerste beleefplekken gecreëerd in een verpleeghuis waar ik als ziekenverzorgende werkte.

Deze beleefplekken zijn nooit onopgemerkt gebleven; de media heeft er al meerdere keren aandacht aan besteed. Een bekend voorbeeld van wat ik destijds samen met mijn vrouw Mieke, mijn moeder Anneke en vriend Jan heb gerealiseerd, kan worden bekeken in de NCRV-uitzending van 2011 genaamd "Zing-vecht-huil-bid-lach-werk-en-bewonder!" Deze uitzending is [hier](#) te bekijken.

Gelukkig is er op dit moment veel aandacht voor (fysieke) Omgevingszorg en het creëren van beleefplekken voor mensen met dementie. Dit is mede te danken aan de inzichten van Anneke, maar ook door de Wet zorg en dwang, die de rechten regelt bij onvrijwillige zorg of opname van mensen met een verstandelijke beperking of psychogeriatrische aandoening. Het uitgangspunt van deze wet is dat zorg zoveel mogelijk op vrijwillige basis plaatsvindt en onvrijwillige zorg niet wordt toegepast, tenzij het niet anders kan. Daarnaast beveelt de Zorgstandaard Dementie 2020 aanbeveling nummer 22 aan voor Omgevingszorg.

Omgevingszorg is o.a. van toepassing op zowel de binnen- als buitenruimte en heeft betrekking op de inrichting, apparatuur, verlichting, luchtkwaliteit, geluidsniveau, temperatuur en bouwkundige aspecten. Personen met dementie zijn zeer gevoelig voor hun omgeving en hebben een verminderd aanpassingsvermogen (wijlen Verbraeck & van der Plaats, 2016). Een goede omgeving draagt bij aan een zinvol bestaan en kan bijdragen aan het beperken van onbegrepen probleemgedrag.

Helaas constateer ik ook dat er veel fouten worden gemaakt bij het creëren van beleefplekken en beweeggebieden voor mensen met dementie, zoals bijvoorbeeld in de lange gangen van sommige verpleeghuizen.

Het is belangrijk om aan een aantal voorwaarden te voldoen bij het maken van deze omgevingen. Als dat niet gebeurt, kan dit leiden tot meer onbegrepen probleemgedrag of zelfs ongelukken. Het is namelijk zo dat een gunstige omgeving voor mensen met dementie meer inhoudt dan alleen het bij elkaar zetten van oude meubelen, het aanbrengen van fotobehang en af en toe wat muziek of beelden aanbieden.

In een andere blog zal ik meer schrijven over de invloed van de fysieke omgeving en beleefplekken voor mensen met dementie of een ander niet-aangeboren hersenletsel en aan welke criteria deze moeten voldoen.

Omstreeks 08.45 uur arriveerden de eerste cursisten in het leslokaal. Ik verwelkomde hen individueel en al snel kreeg ik leuke reacties over de gezellige en sfeervolle inrichting van het lokaal.

Ik vind dat mijn workshops en opleidingen niet alleen informatief, maar ook een aangename en onvergetelijke ervaring moeten bieden. De omgeving waarin we ons bevinden heeft namelijk een sterke invloed op ons als mens, zoals Anneke in haar onderzoek heeft aangetoond. Daarom leg ik in mijn opleidingen en workshops ook de nadruk op het creëren van een gunstige omgeving waarin deelnemers zich op hun gemak voelen en optimaal kunnen leren. Een prettige en inspirerende omgeving is dus ook essentieel voor effectief leren en de sleutel tot waardevolle opleidingen en workshops.

Het viel me meteen op dat de groep vol energie en leergierigheid zat en goede vragen stelde. Het was dan ook geen verrassing dat Pieter van Foreest Thuiszorg & Wonen in de top 10 van de Zorgkaart Nederland staat. Bovendien merkte ik op dat de medewerkers erg trots zijn op hun werkplek.

Silvia Kortekaas manager van Terwebloem, vertelde mij dat er nauwelijks verloop is onder het personeel, wat duidelijk iets zegt over de zorginstelling.

De ochtend begon ik met een theoretische uiteenzetting over de werking van het gezonde brein het aangedane brein (hersenkunde) en de 8 inzichten van Anneke. Hierbij werden de vier pijlers: 'de fysieke omgeving, de werk-leefprocessen, de dag- en tijdbesteding en bejegening' besproken.

Vervolgens werd tijdens de workshop vooral stilgestaan bij de beleefplekken en beweeggebieden, aangezien dit een belangrijke rol speelt in het verminderen van probleem- en onbegrepen gedrag, oftewel 'signaalgedrag', bij bewoners met dementie. Door alleen al de fysieke leefomgeving aan te passen, kunnen significante verbeteringen worden bereikt.

Na de lunch werkten de medewerkers hard aan hun Quick-scan fysieke leefomgeving, die zij hebben vastgelegd in hun Brein Omgeving Methodiek (BOM)-verslag.

Het BOM-verslag is een observatie- en meetinstrument waarmee de omgeving van mensen met hersenschade in kaart wordt gebracht, waarbij tevens een plan van aanpak wordt opgesteld.

Aan het einde van de dag zijn zij gestart met het maken van een moodboard, om hun plannen visueel en hersenkundig te onderbouwen.

Ik heb de medewerkers flink laten werken aan de hand van stellingen, casussen en discussies. Ik ben ervan overtuigd dat de medewerkers vanaf nu de woonomgeving van hun bewoners met dementie en/of andere vormen van hersenschade anders kunnen benaderen en veel beter in staat zijn om een omgeving te creëren die aansluit bij de behoeften van hun bewoners.

Mijn ervaring leert dat de **workshop** het meest effectief is wanneer niet alleen zorgprofessionals, maar ook andere disciplines zoals facilitaire diensten, leidinggevenden, familieleden, keukenmedewerkers en huiskamerassistenten betrokken worden bij het opzetten ervan.

Silvia Kortekaas van het kleinschalig wonen heeft ervoor gezorgd dat alle disciplines vertegenwoordigd waren.

Na elke opleiding of workshop vraag ik mijn cursisten om hun mening over de door mij gegeven training en of deze aansluit bij hun leerbehoeften.

Met trots kan ik zeggen dat mijn workshop een totale waardering heeft gekregen van een 9,6. Enkele reacties van de cursisten waren: “duidelijke uitleg, ik zou wel meer verdieping willen, de dag is voorbij gevlogen, de workshop sluit echt aan bij mijn werkzaamheden, je spreekt onze taal, je brengt het goed over, veel praktijkvoorbeelden, de lessen zijn zeer uitgebreid, je spreekt in begrijpelijke taal, het was een gezellige dag, het is erg leerzaam, had ik het maar eerder geweten, mijn creatieve brein slaat op hol, ik ga morgen direct aan de slag, etc.” Ik voel me vereerd!

Als zorgprofessional vind ik het belangrijk om feeling met de praktijk te houden en daarom werk ik nog parttime in de zorg. Het delen van mijn 35-jarige kennis en ervaring met andere zorgprofessionals vind ik fantastisch.

OM deze mooie dag af te sluiten had ik mijzelf getrakteerd op een Radler 2.0, een satémenu en een heerlijke strandwandeling in Monster.

Hier doe ik het allemaal voor!

Terugkijkend was het een fantastische dag met enthousiaste en leergierige professionals, en ik kijk uit naar onze volgende samenwerking met Pieter Foreest.

Werkt u ook met mensen met dementie? Dan is **BreinPlaats** dé plek voor Omgevingszorg. Wij bieden **teamdagen, workshops en opleidingen**.

Onze opleidingen worden verzorgd door specialisten uit het netwerk van BreinPlaats en zijn geschikt voor zowel ervaren zorgprofessionals als zij-instromers.

Peter Peltzer

www.breinplaats.nl

Ps. (AVG) de foto's zijn geplaatst met toestemming van de medewerkers.

Visie

Als u kennis van het brein heeft, gaat u het begrijpen

Als u het gaat begrijpen, zult u empathie voelen

Als u empathie voelt, wilt u weer verder zoeken

Als u verder zoekt, komt u tot oplossingen

Oplossingen die aansluiten bij de aandoening, en die Mensen met dementie of een andere vorm van (N)AH meer kwaliteit van leven geven